

TéKa ÉVKÖNYV 2022

TéKa ÉVKÖNYV
2022

TéKa évkönyv
2022

Szerkesztő:
Bajcsi Ildikó
Novák Anikó

Kiadó:
TéKa – Szlovákiai Magyar Fiatalok Tudományos és Kulturális
Társulása
Komárom, 2022

Lektor:
Bajcsi Ildikó

Tördelő:
Novák Anikó

ISBN 978-80-974152-5-9
EAN 9788097415256

A kiadvány megjelenését a a Bethlen Gábor Alap támogatta.

TéKa ÉVKÖNYV

2022

TéKa – Szlovákiai Magyar Fiatalok Tudományos
és Kulturális Társulása
Komárom, 2022

TARTALOM

7

Bemutatkozik a Téká
Predstavujeme „Téká“

11

Bemutatkozik
a vezetőség

18

EDU UNI

29

TDK-
népszerűsítés

33

Fiatalkutatói konferencia

39

Tudománynépszerűsítő előadások

50

Értékelés, jövőtervek

Bemutatkozik a TéKa

A TéKa – Szlovákiai Magyar Fiatalok Tudományos és Kulturális Társulása egy olyan 2011 óta működő civil szervezet, amely a szlovákiai magyar fiatalok tudományos fejlesztésével, tehetséggondozásával, kulturális kibontakozásának előmozdításával foglalkozik. Ezenkívül fontosnak ítéljük a szlovákiai magyar ifjúság nemzetközi (elsősorban a Kárpát-medencei) kapcsolatépítését más országok kutatóhálózataival. Ebbe beletartoznak a magyarországi (anyaországi), valamint más határon túli régiók tudományos és kulturális intézményei. Elsődleges célcsoportunkat a szlovákiai magyar doktoranduszok és doktorjelöltek jelentik, ezenkívül fontosnak ítéljük azoknak az egyetemistáknak a felkarolását, akik tudományos pályára készülnek. A fiatalok támogatása, kapcsolati hálójuk kiszélesítése érdekében aktív kapcsolatot tartunk fenn a magyarországi Doktoranduszok Országos Szövetségével (DOSZ), a Momentum Doktorandusszal, a Romániai Doktorandusz Szövetséggel (RODOSZ), valamint a Vajdasági Magyar Doktorandusz Közösséggel (VMDOK). Mindemellett legfontosabb szlovákiai magyar szakmai partnerünk az Impulzus Társulás.

A TéKa programjainak elsődleges célközönségét a fiatal kutatók alkotják, így igyekszünk elősegíteni az egyének és a közösségek fejlesztését. Célunk olyan stratégia kiépítése, amellyel a szlovákiai magyar fiatalok számára lehetőséget biztosíthatunk a tudományos életben való aktív részvételre és szakmai előrehaladásra. Kutatási programjaink fókuszában főképp a dél-szlovákiai régió társadalmi, gazdasági, környezeti és kulturális fejlődése áll. Tudományos és nemzetközi konferenciáink célja a fiatal kutatók eredményeinek a megosztása, az ifjúság és az idősebb nemzedék közötti kapcsolatépítés erősítése, valamint a fiatalok nemzetközi kapcsolatainak a kiszélesítése.

Tehetséggondozó programjainkon belül komoly jelentőséget tulajdonítunk a Tudományos Diákköri Konferenciák (TDK) népszerűsítésének a szlovákiai magyar fiatalok körében. Ezenkívül olyan szakkollégiumi műhelyprogramokat (pl. Történelmi Műhely) szerveztünk az elmúlt években, amelyek ugyancsak nagymértékben hozzájárultak a felvidéki magyar ifjúság tudományos fejlesztéséhez.

Mindemellett nagyon fontosnak tartjuk azoknak a tudománynépszerűsítő rendezvényeknek a megszervezését, amelyek ugyancsak a szlovákiai magyar fiatalok tudományos és kulturális gazdagodását segítik elő. Ezen belül történelmi, szociológiai és gazdasági témájú vitaesteket, különféle kerekasztal-beszélgetéseket szerveztünk az elmúlt években a szlovákiai magyar fiatalok aktuális kérdéseiről, legsürgetőbb problémáiról.

Ezenkívül büszkék vagyunk az elmúlt években kiadott tudományos kiadványainkra, amelyek elérhetőek hivatalos weboldalunkon: <https://www.te-ka.sk/>. Személyes érdeklődés esetén a következő e-mail címen várjuk az üzeneteket: tekatarsulas@gmail.com

Szervezetünk 2021-ben 10 éves lett, ezért úgy döntöttünk, hogy e kerek évforduló alkalmából egy évkönyvvel ajándékozzuk meg a fiatal kutatókat. Hálásan köszönjük a Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt.-nek, illetve a magyarországi kormánynak, hogy pénzügyi kezet biztosított e kiadvány megjelentetéséhez.

Emellett pedig hálánkat szeretnénk kifejezni azoknak a támogatóknak (a magyarországi kormányon belül az EMMI, ITM, KIM, valamint Révkomárom város) is, akik szervezetünk működésének további pénzügyi háttérét adták.

Komárom, 2022. december 15.

Dr. Bajcsi Ildikó
TéKa
elnök

Predstavujeme „TéKa“

Vedecké a kultúrne združenie mladých Maďarov žijúcich na Slovensku je občianskym združením pôsobiacim od roku 2011, zaoberajúcim sa vedeckým rozvojom mladých slovenských Maďarov, rozvíjaním ich talentu a podporou ich kultúrneho vývoja. Považujeme za dôležité budovanie medzinárodných vzťahov mladých Maďarov žijúcich na Slovensku s výskumnými sieťami iných krajín (predovšetkým Karpatskej kotliny). Patria sem vedecké i kultúrne inštitúcie Maďarska, ako aj ďalších cezhraničných regiónov. Našou prioritnou cieľovou skupinou sú slovenskí Maďari disponujúci doktorským titulom a kandidáti tohto titulu, pričom pokladáme za významné podporiť tých poslucháčov univerzít, ktorí sa pripravujú na vedecké povolanie. V záujme podporovania mládeže a rozšírenia ich vzťahovej siete udržiavame aktívny kontakt s Celoštátnou asociáciou doktorandov Maďarska (DOSZ), s organizáciou Momentum Doctorandus, s Doktorandským zväzom Rumunska (RODOSZ), ako aj s Vojvodinským spolkom Maďarských doktorandov (VMDOK). Naším najdôležitejším maďarským odborným partnerom na Slovensku je pritom združenie Impulzus.

Programy TéKa smerujú predovšetkým k mladým výskumníkom, aj týmto podporujúc vývoj jedincov i spoločnstiev. Naším cieľom je vybudovať takú stratégiu, ktorou zabezpečíme aktívnu účasť aj odborné napredovanie mladých Maďarov na Slovensku v oblasti vedeckého života. Naše programy sú zamerané na spoločenský, hospodársky a kultúrny vývoj – hlavne v juhoslovenských regiónoch. Cieľom našich vedeckých medzinárodných konferencií je prezentovať výsledky mladých výskumníkov, posilnenie budovaného vzťahu medzi mládežou a staršou generáciou, ako i rozšírenie medzinárodných stykov mladých. V rámci našich programov zameraných na starostlivosť o nadaných kladieme veľký dôraz na popularizáciu vedeckých študentských konferencií

v kruhu mladých Maďarov na Slovensku. V priebehu uplynulých rokov sme organizovali aj také odborné – kolégiové workshopy (napr. Historický workshop), ktoré taktiež výrazne prispeli k vedeckému rozvoju maďarských mladých na Slovensku.

Popritom pokladáme za obzvlášť dôležité organizovanie tých podujatí popularizujúcich vedu, ktoré takisto zveľaďujú vedecké a kultúrne bohatstvo mladých slovenských Maďarov. V rámci toho sme za uplynulé roky organizovali rôzne diskusné večierky s dejepisnou, sociologickou a ekonomickou tematikou, ako aj besedy za okrúhlym stolom o aktuálnych otázkach i najurgentnejších problémoch mladých Maďarov žijúcich na Slovensku.

Sme hrdí na naše vedecké publikácie z uplynulých rokov, ktoré sú dostupné na našej úradnej webovej stránke: <https://www.te-ka.sk/>. V prípade osobného záujmu očakávame odkazy na nasledovnú e-mailovú adresu: tekatarsulas@gmail.com

Od roku 2021 sa naša organizácia môže pýšiť 10-ročnou minulosťou, z príležitosti tohto okrúhleho výročia sme sa rozhodli obdarovať mladých výskumníkov ročenkou. Srdečne ďakujeme Fondu Gábora Bethlena (Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt.) a maďarskej vláde za finančnú podporu na vydanie predmetného diela.

Popritom vyjadrujeme srdečné poďakovanie tým ďalším podporovateľom (v rámci maďarskej vlády EMMI, ITM, KIM a Mestu Komárno), ktorí za posledné roky zabezpečili finančné podmienky činnosti našej organizácie.

Komárno, 15. decembra 2022

Ildikó Bajcsi, PhD
TéKa
predsedkyňa

A TékA, a Szlovákiai Magyar Fiatalok Tudományos és Kulturális Társulása 2011-ben alakult. Hasonló profillal működő szervezet már korábban is létezett Szlovákiában, a 2000-ben alapított Kemelen Farkas Társaság, mely időközben túlnőtt önmagán és intézetté alakult, így 2011-ben időszerűvé vált, hogy a szlovákiai magyar doktoranduszokat és fiatal kutatókat újra összefogjuk. Erre vállalkoztam én az Eötvös Loránd Tudományegyetem Pedagógiai és Pszichológia Kara Neveléstudományi Doktori Iskolájának elsőéves doktoranduszaként. Három évig vezettem a szervezetet, ebben az időszakban hoztuk létre a magyarországi Doktoranduszok Országos Szövetségével és a többi határon túli doktoranduszszerkezetével együttműködve a Magyar Doktorandusz Közösséget. Ezt a szakmai kapcsolati hálót a Magyar Tudományos Akadémia Határon Túli Magyarok Titkárságának osztályvezetőjeként tudom tovább építeni, hiszen belőlünk – ma már fokozattal rendelkező egykori doktoranduszokból – nő ki a határon túl a magyar tudományos élet új nemzedéke.

Egyetemi tanulmányaimat a szlovákiai Selye János Egyetem Tanárképző Karán kezdtem, ahol 2012-ben történelem-magyar szakos tanári diplomát kaptam. Ezt követően 2019-ben az Eszterházy Károly Egyetem Történelemtudományi doktori iskolájában szereztem PhD-fokozatot. Jelenleg a Clio Intézet történész munkatársa vagyok. A TéKában a szervezet alapítása óta aktívan részt veszek. 2012-től a társulás alelnökeként, 2015-től pedig a szervezet elnökeként tevékenykedem. A TéKa Társuláson belül végzett munka felhívta a figyelmemet a tudományszervező tevékenység jelentőségére, amely kisebbségben még inkább felértékelődik, ahol az intézményi rendszer hiányosságai komoly kihívást jelentenek az értelmiségi fiatalság számára. A szervezetben eltöltött évek rámutattak, hogy a tudományfejlesztés és a tehetséggondozás mellett nagymértékű jelentősége van a Kárpát-medencei kapcsolatok kiépítésének a kisebbségben szocializálódott ifjúság körében. Ehhez pedig ugyancsak hozzájárulnak a TéKa programjai, amelyeknek sok esetben aktív, néha pedig passzív résztvevőjeként is részt vállalom. Ezek nagymértékben gazdagítottak, fejlesztettek és egy komoly értéktöbbletet jelentettek már a doktori tanulmányaim alatt is.

Szakmai pályafutásomat a Selye János Egyetemen kezdtem, ahol német nyelv és irodalom, illetve történelem tanári diplomát szereztem még 2017-ben. Már az egyetemi évek során bekapcsolódtam a tudományos életbe. 2014-től lettem tagja a felvidéki doktoranduszokat tömörítő TéKa Társulásnak, majd egy évre rá a tehetséggondozásért felelős koordinátor és alelnök lettem. Saját indíttatásomból sikerült létrehozni a TéKa keretén belül a Történelemműhely nevezetű önképző kört, amelyet az egyetem hallgatóinak aktív részvételével vezettem és szerveztem. 2017-ben nem csak a tanári diplomát szereztem meg, hanem sikerült felvételt nyernem az egri Eszterházy Károly Egyetem Történettudományi Doktori Iskolájába, ahol aktív „tékás” tevékenységem mellett gyakorlatilag a történészi létem legfontosabb impulzusait nyertem.

2021-től a Trianon Múzeum felkészült történészcsapatát erősítettem, ahol immáron a folyamatos és professzionális kutatásra került a hangsúly. Az idei évtől már gimnáziumi tanárként is tevékenykedem. A budapesti Garabonciás Gimnázium, Művészeti Szakgimnázium, Szociális Szakgimnázium és Kreatív szakmák Technikuma elnevezésű intézményben történelemtanárként a 19-20. századi tárgyakat tanítom. Terveim szerint szeretném a tudásomat és élettapasztalataimat a fiatalabb generációval, valamint a felvidéki magyarsággal megosztani.

A Selye János Egyetem Gazdaságtudományi és Informatikai Karán végeztem tanulmányaimat Vállalatgazdaságtan és menedzsment szakon Komáromban. Jelenleg ugyanezen az egyetemen végzem a doktori tanulmányaimat másodévesként. A disszertációs kutatásom a kis és középvállalkozások üzleti környezetével foglalkozik és a külső környezeti kihívásokkal, amelyek befolyásolják a működésüket. A Tékával először a Galaxis útikalauz fiatal kutatóknak elnevezésű eseményen találkoztam, ahol megfogott, hogy milyen lelkesen próbálja a szervezet segíteni a doktoranduszok és fiatal kutatók tudományos előmenetelét. Egyetemi éveim során és azóta is sokat foglalkoztam a hallgatók érdekképviseletével, először a Hallgatói Önkormányzat rendezvényszervezésért felelős elnökségi tagjaként, majd a Gazdaságtudományi és Informatikai Kar Hallgatói Önkormányzatának elnökeként, így számomra nem is volt kérdés, hogy csatlakozzak a Téka Társulás munkájához. Remélem, a jövőben is hasznos tagja lehetek a csapatnak.

Egyetemi tanulmányaimat a szlovákiai Selye János Egyetem Gazdaságtudományi és Informatikai Karán végeztem, ott szereztem okleveles közgazdász diplomát. 2021 óta tanulmányaimat alma materem doktori iskolájában folytatom. Jelenleg másodéves doktoranduszhallgató vagyok. A Tékát 2021-ben egy tanulmányíró pályázat révén ismertem meg, ahol tudományos munkámmal első helyezést sikerült elérnem. Részt vettem a TékA fiatal kutatók számára szervezett konferenciáján is, így sikerült bekapcsolódnom a szervezet működésébe. Azóta a legjobb tudásom szerint igyekszem kivenni a részem a szervezet munkájából. Számomra a tudomány megmagyarázhatatlan szakmai és személyes jelentőséggel bír. Egy olyan táptalaj, amelyből nemcsak szellemi termék keletkezik, hanem a személyiségfejlődésem kulcstényezője is. A TékA érdemi tagjának lenni megbecsült és hálás pozíció, ugyanis a rengeteg szakmai hozadéka és előnye mellett, kivételes emberek között zajlik a munka.

Alapszintű diplomám megszerzését óvodapedagógia és köznevelés szakon a tanítóképzésből és pedagógiai tudományokból álló mesterképzés követte a komáromi Selye János Egyetemen. Minden tudásomat arra szeretném felhasználni, hogy maradandó értékeket ápolva és alkotva támogassam a szlovákiai magyarságot az ország oktatási rendszerén átívelve. Jelenleg doktori tanulmányaimat folytatom a Selye János Egyetem neveléstudományi doktori iskolájában. Rendkívül fontosnak tartom a felvidéki magyar értelmiség felkarolását, hiszen soraiból kerülhetnek ki a jövő tudományos szakemberei, kutatói, akik a szlovákiai magyar oktatáspolitikát érintő kérdéseket is következetesen, hozzáértő módon kezelhetik majd a közjó érdekképviseletével.

Voltaképpen a TéKa ösztönzött és indított el a tudomány világába vezető utamon. Az egyenlő értékrendünk adta nemes céljainkat követő tevékenységre összetartó kapocsként tekintek, amely a felvidéki magyarok jövőjét hivatott szilárd hittel szolgálni. Kisebbségi magyarként is a nemzeti egységet erősítve munkálkodjunk a tudományosság és a nemzeti kulturális kibontakozás érdekében, annak továbbörökítéséért!

Bajcsi Ildikó

Újra terítéken az Edu Uni

A TéKa Társulás 2020-ban részt vett az Edu Uni kutatásban, amelynek fő célja a szlovákiai magyar egyetemisták felmérése volt. Mivel a koronavírus járvány következtében a kutatás eredményeinek népszerűsítése nagyrészt elmaradt a megelőző évben, hasznosnak ítéltük idén egy olyan megbeszélés megszervezését, amely lehetőséget adott a kutatás háttérének az áttekintésére, a kutatást megelőző Ifjúságszociológiai Műhelyprogramok, illetve a kérdőíves felmérés eredményeinek a prezentálására. Az online megbeszélés alkalmával szó esett a kutatás folytatásának különféle lehetőségeiről is.

2021. március 30-án egy online megbeszélésre került sor a TéKa és az Impulzus szervezésében, amely elsősorban az Edu Uni kérdőíves felmérés eredményeit tekintette át. Mindemellett szó esett a kutatás célcsoportját alkotó szlovákiai magyar egyetemisták jelenlegi helyzetéről, a fiatalok motivációjáról, terveiről, kulturális és nemzeti identitásáról.

A beszélgetésen a TéKa szervező csapata (akik egyben a kutatás megálmodói is voltak) mellett azok a szakemberek vettek részt, akik a kutatás háttérét jelentették. Bencze Dávid, a társulás tehetőség gondozásért felelős alelnöke a TéKa közösségszervezői szerepéről tartott beszámolót, amelyen belül kiemelte a fiatal értelmiség megszervezésének nehézségeit és kihívásait. Nem utolsósorban pedig hangsúlyozta, hogy *„az Edu Uni nem valósulhatott volna meg, ha az Impulzus Társulás és a TéKa nem kapcsolja össze azokat a fiatalokat, akik fiatal kutatóbázisként a kutatás fő motorjai voltak”*. Bajcsi Ildikó, a társulás elnöke pedig az Edu Uni egyedülállóságát abban határozta meg, hogy *„kivételesen a szlovákiai magyar fiatalok igényeihez szabva zajlott le maga a kutatás is”*. A TéKa vezetője itt arra célzott, hogy az online felmérést megelőző Ifjúságszociológiai Műhelyprogramokba jelentkezett és bevont szlovákiai magyar egyetemisták olyan szociológiai képzésekben vettek részt, amelye-

ken közösen állították össze a felvidéki ifjúságnak szánt kérdéseket fókuszba állítva a legégetőbb problémákat és a legfontosabb kihívásokat. Arról is szó esett, hogy a Diákhálózat (DH) kiemelt segítséget jelentett mind a kutatás népszerűsítésében, mind a későbbi kutatás megszervezésében és lebonyolításában.

A szakmai háttérrel a magyarországi MTA, illetve az ELKH intézet munkatársai biztosították. Morvai Tünde és Papp Z. Attila – a kutatás szakmai felelősei – a kutatás fontosabb eredményeiről, illetve a kutatás továbbvitelének lehetőségeiről beszéltek. Mindketten részt vettek az Ifjúságszociológiai Műhelyeken belül szervezett szociológiai képzések lebonyolításában. Ezen belül elsősorban a kérdőíves felmérés módszertanával, illetve a szlovákiai magyar társadalom háttérének fő aspektusaival ismertették meg a szervezői csapatot. Papp Z. Attila a kutatást követően értékelte az eredményeket. Morvai Tünde pedig elkészítette az Edu Uni vizsgálat gyorsjelentését, amit alább közreadunk. Az MTA Határon Túli Magyar Titkárságának vezetője azt is kiemelte, hogy *„különösen annak fényében fontos ez a kutatás, hogy a szlovákiai magyar ifjúságról évekig nem készült hasonló átfogó vizsgálat”*. Prof. Papp Z. Attila, az ELKH (volt MTA) Kisebbségkutató Intézetének vezetője pedig arra is rámutatott, *„hogy a jövőben is fontos az ehhez hasonló kutatások megvalósítása a szlovákiai magyarság körében, ahol elmaradnak az ehhez hasonló felmérések. A kérdés azért is releváns, hiszen a szlovákiai magyar egyetemen jelenleg nem működik szociológiai képzés”*.

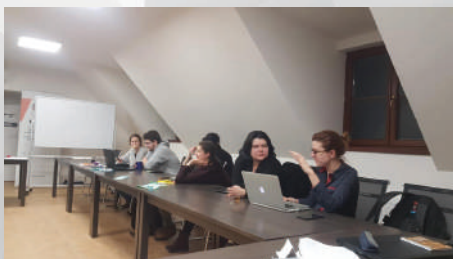
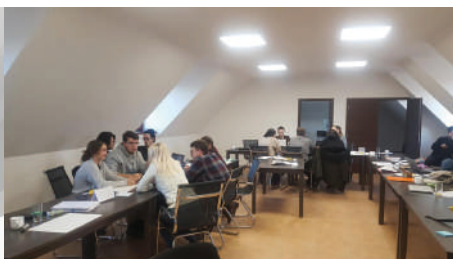
A beszélgetésen a Pozsonyi Magyar Szakkollégium vezetője, Mózes Szabolcs prezentálta a témában megvalósult hasonló kutatásokat összehasonlítva az előzetes információkat az Edu Uni eredményeivel.

A kutatás eredményei (piktochartban szemléltetve) az alábbi linken érhetőek el:

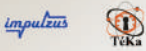

https://create.piktochart.com/output/50127158-edu-uni?fbclid=IwAR2pp3HVMVJ4Ud7wiVaz4bo29RUz-j8oTTe6rDB6FXG8z1ykmAvJ_xv2P7tb8

Ifjúságszociológiai
műhelymunkák
Martoson
és Budapesten

2022. március 30-án online beszélgetést szervez a

2020-AS EDU UNI KUTATÁSRÓL, VAGYIS A SZLOVÁKIAI MAGYAR EGYETEMISTÁK KÉRDŐÍVES FELMÉRÉSENEK EREDMÉNYEIRŐL

Program:

- 15. 00 – Megnyitó
- 15. 15 – 15. 30 – Bencze David [Téka, Impulzus]: a Téka közszervező szerepe a szlovákiai magyar fiatalok körében
- 15. 30 – 15. 45 – Dr. Bajcsi Ildikó [Téka, Impulzus]: Az ifjúságszociológiai Műhelyprogramok és az Edu Uni célja és jelentősége
- 15. 45 – 16. 15 – Dr. Morvai Tünde (MTA) – Prof. Papp Z. Áttila (TK Kisebbségkutató Intézet, Miskolci Egyetem BTK ATT): az Edu Uni értékelése, a kutatás további lehetőségei
- 16. 15 – Felléért hozzászóló, vitamódtól: Mátér Szabolcs (Pozsonyi Magyar Szakkollégium), Pátó Viktória (DICSZ)

Konferencia felület: Google Meet
Az előadás élőben követhető a Youtube-on.

Morvai Tünde

Szlovákiai magyar fiatalok a felsőoktatásban

EDU UNI – Gyorsjelentés

Az Impulzus Társulás a TékA Társulással közösen 2020 tavaszán online kérdőíves felmérést végzett a szlovákiai magyar egyetemisták körében. A szlovákiai magyar egyetemisták ritkán kerülnek a kutatások középpontjába, utoljára 2009-ben készült egy szintén online kérdőíves vizsgálat köreikben, akkor a Kempelen Farkas Társaság jóvoltából. A legutóbbi kutatás sajnos feldolgozatlan maradt, így az Impulzus Társulás EDU UNI elnevezésű felmérése nagyobb jelentőséggel bír. Rendelkezésre áll azonban a 2009-es kutatás adatbázisa, és tekintettel arra, hogy ugyanazzal a módszerrel készült mindkét kutatás, lehetőség van összehasonlító elemzések elvégzésére.

A kutatás módszertana

A felmérés előkészítési fázisában még nem volt sejthető a 2020-as globális járvány, aminek következtében a célcsoport oktatási helyszíne is az online térbe került. Mindemellett az online kérdőíves adatfelvétel bizonyult a leghatékonyabb módszernek, tekintettel arra, hogy az egyetemisták a világ számos országában tanulnak. Az online kérdőíves felmérés a Google felületén valósult meg. A kérdőív kitöltése 15-20 percet vett igénybe, anonim módon, e-mail elérhetőséget abban az esetben kellett csak megadni, amennyiben a kitöltő részt kívánt venni a kérdőív kitöltésének ösztönzésére meghirdetett nyereményjátékban.

A kérdőív 45 kérdésből, kérdéscsoportból áll, főbb kategóriákba csoportosítva. Az első kérdések a szociodemográfiai adatokra összpontosítanak: a hallgatók neme, életkora, születési helyszíne, lakhelye, tartózkodási helyszíne, vallása, szülők nemzetisége és iskolai végzettsége stb. A következő kérdéssorok a hallgatók iskolai végzettségéről (helyszín, típus, oktatás nyelve) és iskolaválasztási motivá-

cióiról szólnak. Külön kérdéssor foglalkozik a hallgatók nyelvhasználatával és nyelvismeretével, valamint civil szervezeti aktivitásával. Kihasználva a kérdőíves felmérés időzítését a járványhelyzettel kapcsolatos benyomásokról is véleményt mondhattak a hallgatók.

Általános szociodemográfiai adatok

Az online kérdőívet 530 hallgató töltötte ki, domináltak a nők, a kitöltők 64%-a volt nő és 36%-a férfi. Az arány nem meglepő, két okból sem, egyrészt a felsőoktatásban többségben vannak a nők, másrészt a kérdőíves felmérésekben szívesebben vesznek részt a nők, mint a férfiak. A kitöltők átlagéletkora 24 év.

A szlovákiai magyar lakosság többsége falun él, az egyetemisták 61,9%-a is falut jelölt meg állandó lakhelyként. A felmérés időszakában vélhetően a járvány miatt szintén falut jelöltek meg többségben (53%) tartózkodási helyként, abból kifolyólag, hogy kényszerből el kellett hagyniuk az egyetemi kollégiumot, és valószínűsíthetően az állandó lakhelyükre költöztek vissza.

A hallgatók állandó lakhelye és tartózkodási helye %-ban

	Állandó lakhely	Tartózkodási hely
Falu	61,9	53
Város	38,1	47
	100	100

A kutatásban hangsúlyt kapott a hallgatók vallási élete is, a kitöltők 77%-a mondta magáról, hogy valamelyik felekezethez tartozik, közülük a legtöbben 68% római katolikusnak, 28% reformátusnak vallja magát, a többiek egyéb felekezetbe sorolták magukat. A felekezethez tartozás nem jelenti a az egyház tanítása szerinti vallásosságot, 59%-uk a maga módján tartja magát vallásosnak, minden ötödik adatközlő viszont az egyház tanítása szerint vallásos. A római katolikus és a református vallásgyakorlás színhelye a templom, ahová a hallgatók 16%-a jár heti rendszerességgel.

*Milyen gyakran jársz templomba
(esküvőkön, temetéseken és keresztelőkön kívül) %-ban?*

Hetente egyszer	16,3
Havonta egyszer	9,6
Karácsonykor/húsvétkor (ehhez hasonló nagy vallási ünnepekkor, más vallásúaknál)	19,8
Más vallási ünnepek alkalmával	1,7
Évente egyszer	11,3
Ritkábban, mint évente	15
Soha, gyakorlatilag soha	22,1
Összesen	100

Nemzetiség alapján a válaszadók 13%-a szlováknak vallotta magát, 86%-a magyarnak, ez az arány a szülők nemzetiségével is megegyezik mind az anyák, mind az apák tekintetében. A párkapcsolatban élők esetén a partnerek 16%-a szlovák nemzetiségű. A közösséghez tartozás érzésének vizsgálata oly módon történt, hogy 3 előre megadott közösségkategóriába sorolhatta magát a hallgató: felvidéki magyar, szlovákiai magyar vagy csak egyszerűen magyar. Kizárólag magyarként 9% illetve magát, 41%-uk a szlovákiai magyart választotta, de a legtöbben a felvidéki magyar közösséghez tartozónak érzik magukat.

Szülők iskolai végzettsége %-ban

	Édesanya/nevelőanya	Édesapa/nevelőapa
Alapfokú	4,3	2,1
Középfokú érettségi nélkül	17,7	32,3
Középfokú érettséggel	49,4	41,7
Felsőfokú	28,4	23,9
Összesen	100	100

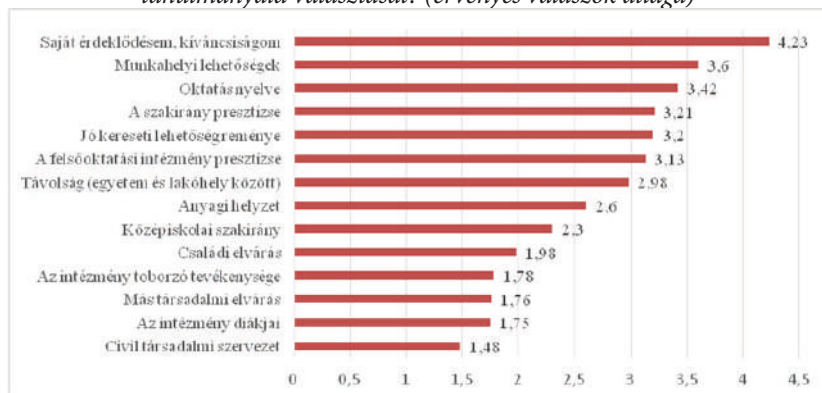
A szülők iskolai végzettsége alapján elmondható, hogy az egyetemisták háromnegyede első generációs értelmiségi lesz felsőfokú

tanulmányai befejeztével. Az anyák esetében az érettségivel végződő középiskola a jellemző, az apák között kevesebb az érettségit adó középiskolát befejezett, az anyákhoz képest közel kétszer magasabb az érettségi nélküli középiskolai végzettség.

Egyetemi élet

Az adatközlők fele kizárólag magyar nyelven folytatja tanulmányait, 28% szlovák nyelven és 4% cseh nyelven. A középiskola oktatási nyelve ettől eltér, 7%-uk végezte szlovákul, 90% pedig magyar nyelven.

Az alábbi tényezők milyen mértékben befolyásolták a felsőoktatási tanulmányaid választását? (érvényes válaszok átlaga)

1-egyáltalán nem, 2-inkább nem, 3-is-is, 4-kis mértékben, 5-teljes mértékben

Az egyetemisták 12%-a tanul Magyarországon, elsősorban Budapesten és Győrben, 5%-uk Csehországban, főként Prágában és Brünnben. Néhány hallgató jelölte meg csak más ország városát tanulmányai helyszínéül. A felsőoktatási tanulmányok folytatásának motiváló tényezői között látható, hogy a hallgatókra befolyással van az oktatás nyelve is, azonban az önmegvalósítás, a saját érdeklődés dominál.

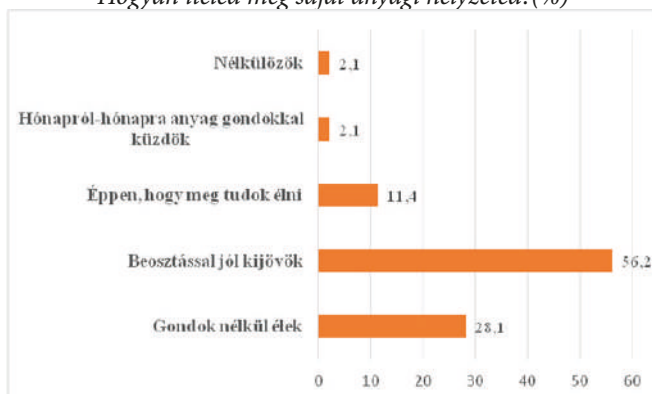
Azon túl, hogy elsősorban saját érdeklődési körüknek megfelelően választanak oktatási intézményt feltételezhető, hogy bizonyos személyek is befolyásolják őket. Látható, hogy a legnagyobb hatást az anyák gyakorolják ezen a téren a hallgatókra.

A felsőoktatási szakod választása során az alábbi személyek milyen mértékben befolyásoltak? (érvényes válaszok átlaga)

	Átlag	Szórás	N
Édesanya/nevelőanya	2,56	1,48	510
Édesapa/nevelőapa	2,21	1,37	508
Egykori tanár/tanárok	2,28	1,42	508
Barát/ismerős	2,32	1,37	510
Más családtag	1,99	1,33	509
Egyéb	2,07	1,48	364

1-egyáltalán nem, 2-inkább nem, 3-is-is, 4-kis mértékben, 5-teljes mértékben

Hogyan ítéled meg saját anyagi helyzetet?(%)

A válaszadók életkörülményeire vonatkozó kérdések is szerepeltek a kérdőívben, mellyel a cél az volt, hogy látható legyen milyen anyagi körülmények között élnek a hallgatók, dolgoznak-e tanulmányaik folytatása mellett, illetve részesülnek-e ösztöndíjban. Napjainkban már természetes jelenség a diákmunka, a szlovákiai magyar egyetemisták körében is együtt jár a munka és a tanulás,

49%-uk ugyanis az egyetem mellett dolgozik is, a legtöbben rész-munkaidőben (66%), teljes állásban pedig 23% dolgozik. Egyharmaduk részesül ösztöndíjban, főként szociális alapon. Átlagban az egyetemisták 387 euróból gazdálkodnak havonta, a munka és az ösztöndíj mellett a szülők is hozzájárulnak a havi bevételükhöz átlagosan 134 euróval.

A szülői támogatás, a munka és az ösztöndíj a megkérdezettek körében elegendő forrás ahhoz, hogy anyagi helyzetükkel elégedettek legyenek.

Nyelvhasználat

A diákok nyelvismereti szintjénél az államnyelv ismeretének szintje majdnem megegyezik a angol nyelv ismeretével, mindkét esetben átlagosan a középfokú nyelvtudással bírnak.

Milyen szinten beszéled az alábbi nyelveket?

Magyar	4,96
Szlovák	3,32
Angol	3,1
Cseh	1,8
Német	1,75
Lengyel	1,06
Orosz	1,1

*1-nem beszélem, 2-alapszinten, 3-középszinten, 4-felsőfokon,
5-anyanyelvi szinten*

Bár a kérdőívben konkrét kérdés nem szerepel az angol nyelvhasználatra vonatkozóan, azonban az alábbi felsorolt szituációkból következtethető, hogy az online térben a hallgatók se nem a magyar, se nem a szlovák nyelvet használják. A magyar nyelv használatának dominanciája a családra és a vallásgyakorlásra redukálódik, a hivatali ügyintézésnél, az orvosnál és bevásárláskor jelenik meg a magyar és a szlovák nyelv együttes használata jelentősebben.

Melyik nyelvet használod az alábbi szituációkban?

	Csak magyar	Csak szlovák	Magyar és szlovák	Egyéb
Otthon	86,8	0,2	10,1	2,9
Barátokkal	57,1	1,2	22,8	19
Egyetemen	43,4	15,4	15,4	25,8
Hivatalban	14,7	33,7	43,2	8,3
Orvosnál	32,7	19,5	44,3	3,5
Templomban	87,6	2,2	6,1	4,1
Bevásárláskor	28,7	10,1	53,7	7,6
TV-nézéskor	33,8	3	19,3	43,9
Zenehallgatáskor	12,9	0,8	2,9	83,4
Nyomtatott sajtó olvasásakor	42,4	4	26,9	26,7
Közösségi média használatakor	24,2	2,3	13,5	60

Közéleti érdeklődés

A hallgatók egynegyede vesz részt civil szervezeti munkában, a kérdőívben konkrétan főként az ifjúsági civil szervezetekről való ismereteik felmérésére került sor. A legismertebb nem kifejezetten ifjúsági szervezet, de több mint 70 éves múltra visszatekintő CSEMADOK, amit a legtöbben ismernek, majd ezt követi a Rákóczi Szövetség és a Szlovákiai Magyar Cserkészszövetség. A Rákóczi Szövetség nem kifejezetten szlovákiai szervezet, magyarországi székhelyű, azonban programjai a határon túli területekre összpontosítanak, korábban kifejezetten a felvidéki magyarokat célozták meg, méltán lehet így ismert az egyetemisták körében. A felmérés lebonyolításában a TéKa mellett az Impulzus segítségére volt a Diákhálózat, a kifejezetten egyetemistákat megszólító szervezet, amelyben nem véletlen a legnagyobb fokú aktivitás, de ez is csupán a hallgatók 11,3%-ra jellemző.

Milyen gyakran olvasod az alábbi sajtótermékeket? (%)

	Soha	Ritkán	Gyakran	Nagyon gyakran
Ujszo.sk	16,5	44,4	30,8	8,3
Ma7.sk	50,1	28,8	17,7	3,4
Felvidek.ma	31,1	39,2	27,3	2,4
Bumm.sk	36,7	38,5	22	2,8
Korkep.sk	46,9	33,8	17,5	1,8
Parameter.sk	31,3	32,9	28,5	7,3
Trafik.sk	81,9	14,9	2,6	0,6
Hirek.sk	59,2	25,8	13,1	1,8

Járványügyi helyzet

Miután az egyetemisták a tavaszi félévét online módon végezték, a fő kérdés az volt, hogy a kérdőív kitöltésekor, mely az online oktatás bekövetkezte utáni hetekben történt, mennyire elégedettek ezzel a módszerrel, 5-ös skálán (1-egyáltalán nem elégedett, 5-teljes mértékben elégedett) 3-as átlagértékűnek ítélték a hallgatók az online oktatást. A jövőbeni online oktatást 10-es skálán 5-ös átlaggal gondolják megvalósíthatónak.

Jövőtervek

A hallgatók negyede tervezi, hogy felsőfokú tanulmányait követően doktori képzésben részesülne elsősorban Szlovákiában és Magyarországon. A munkavállalási tervek viszonylatában 73% szívesen dolgozna szülőföldjén, azok akik inkább a külföldi munkavállalást választanák megjelöltek egy összeget, amiért Szlovákiában maradnának: 1715 euró.

Fóthy Noémi – Pásztó Vivien

Hogy prezentálj TDK-n? címmel előadásokat tartott a TéKa a Tudományos Diákköri Konferenciák népszerűsítése céljából

A TéKa idén is megszervezte a Tudományos Diákköri Konferenciákat (TDK) népszerűsítő eseményét az egyetemisták számára, amelyre 2022. április 29-én került sor. Rendezvényünkre elsősorban olyan, a tudomány és a kutatások iránt érdeklődő fiatal, ambíciózus hallgatókat vártunk, akik szerették volna megméretetni magukat a TDK egyetemi fordulójában. Ettől függetlenül örömmel fogadtuk azok részvételét is, akik már tapasztalt TDK-zók, csupán újabb ismeretekre és jó tanácsokra vágynak. A rendezvény célja az volt, hogy bevezessük a TDK iránt érdeklődőket a tudományos előadásmód rejtelmeibe.

A tapasztalatszerzés azok számára is hasznos, akik elindultak már ezen a pályán. Az esemény során személyes tapasztalatainkat és összegyűjtött ismereteinket szerettük volna átadni a hallgatóságnak. Mindezzel segítséget kívántunk nyújtani számukra egy minőségi TDK-dolgozat megírásához, valamint egy izgalmas előadás megtartásához. Az esemény előadói között voltak olyanok, akik már több TDK-n eredményesen szerepeltek, ezáltal személyes tapasztalataikat is elmesélhették, hiszen az ilyen gyakorlati tudás sokszor több segítséget jelent, mint az elméleti ismeretek.

A résztvevőket Bajcsi Ildikó, a TéKa elnöke köszöntötte, aki szintén TDK-zó volt egykor. Nyitóbeszédében rávilágított a TéKa szerepvállalására a Tudományos Diákköri Konferenciák elősegítésében, valamint egyéni tapasztalatait is megosztotta a közönséggel. Azt is kiemelte, hogy a Téka Társulás feladatai közé tartozik a felvidéki tudományos élet elősegítése, illetve az egyetemista hallgatók motiválása a TDK kapcsán.

Ezt követően Bencze Dávid, a TéKa elnöke, osztott meg néhány gondolatot a TDK tudományos jelentőségéről és hasznáról. Utána a Selye János Egyetem Gazdaságtudományi és Informatikai Karának doktoranduszhallgatói, Fóthy Noémi és Pásztor Vivien beszéltek egyéni tapasztalataikról. Mindkét előadó több alkalommal is szerepelt TDK-versenyeken. Ezt követően az esemény egy teljesen kötetlen beszélgetés-

be fordult át, előadóink számos kérdést kaptak a közönség soraiból, amelyre igyekeztek a legjobb tudásuk szerint válaszolni.

A legtöbben az előadói készségeik fejlesztése kapcsán tettek fel kérdést, tudni szeretnék volna, hogyan tudják lenyűgözni a szakmai zsűrit, miként alkothatnak maradandót. Továbbá előadóink a prezentációk elkészítéséhez is hozzáfűztek néhány kreatív gondolatot. Az esemény barátságos és nosztalgikus hangulatban telt, amelyen belül az előadók saját tapasztalataik által próbálták közelebb hozni a hallgatókhoz a tudományos kihívásokat.

Fő célunk az volt, hogy átadjuk azt a fontos információt, amely szerint a megmérettetést vállalók már részvételükkel is egy életre szóló élményt nyernek. Olyan tudást szereznek, amelyet nem vehet

Hogy prezentálj TDK-n?

Bajcsi Ildikó: A TéKa szerepvállalása a Tudományos Diákköri Konferenciák elősegítésében

Bencze Dávid: A Tudományos Diákköri Konferenciák jelentősége és haszna a tudományos életben

Fóthy Noémi - Pásztor Vivien: A Tudományos Diákköri Konferenciák jelentősége egyéni tapasztalatok tükrében

**2022. ÁPRILIS 29. PÉNTEK,
13:00**

SJE - KONFERENCIAKÖZPONT

el tőlük senki. Az esemény másik fő célja az volt, hogy a hallgatók segítségére legyünk. Emellett biztassuk és erősítsük őket a kijelölt tudományos célok teljesítésében. A rendezvény közrejátszott abban, hogy egy kicsit levegyük a terhet a leendő TDK-zók válláról és elmélyítsük a tudomány iránti elkötelezettségüket. A TéKa teljes mértékben magáénak érzi a TDK-t népszerűsítő rendezvényeit, amit évente megrendez. Örömeinkre szolgál, hogy nagy érdeklődés mellett segíthetünk a felvidéki magyar tudományos élet előmozdításában és fejlesztésében a fiatalok körében.

TDK-népszerűsítő videóink:

FTDK népszerűsítő videó

https://www.youtube.com/watch?v=Hjc_vgMYha0&t=5s

Bevezető (1. rész)

<https://www.youtube.com/watch?v=a4X4YYa8xVY&t=13s>

Bemutatkozik a TéKa (2. rész)

<https://www.youtube.com/watch?v=L5X4p-KTaEw>

TDK-népszerűsítő (3. rész)

<https://www.youtube.com/watch?v=fcuKTY6Wjc8&t=10s>

Bajcsi Ildikó

Fiatal kutatói konferencia – Ifjúsági útkeresések a Kárpát-medencében a 20. századtól napjainkig

A TéKa Társulás 2022-ben ismét megszervezte nemzetközi társadalomtudományi konferenciáját fiatal kutatók részére. A rendezvényre az Impulzus Társulással, illetve a Magyar Tudományos Akadémia Határon Túli Magyar Titkárságával együttműködésben került sor 2022. június 22-én az MTA Domus Vendégházban. A konferenciát szokásunkhoz híven elsősorban a szlovákiai magyar doktoranduszok és egyetemisták számára rendeztük. Lehetőséget adtunk azonban azoknak a hallgatónak is, akik más határon túli régiókból, illetve az anyaországból érkeztek előadni. A konferencia egyébként a Kárpát-medence ifjúságának a 20. századi történetét vizsgálta napjainkig.

Az előadások két szekcióban zajlottak. A délelőtti részben négy előadó prezentálta kutatási témáját a két világháború közötti időszakból. Bajcsi Ildikó a Clio Intézettől az Ifjúsági mozgalmak két világháború közötti aspektusait elemezte. Kurilla Benjámín a Trianon Intézet munkatársaként a következő címmel tartott előadást: Cserkészek a „magyar ügy” szolgálatában 1929. Főcze János a Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltárából érkezett és az ún. madoszosokról értekezett. Vizsgálatának fő kérdése az volt, kisebbségi generációs csoportosulás vagy Moszkva trójai falova volt-e a mozgalom. Molnár Csongor az ELTE doktoranduszaként az ifjúságpolitika sajátos mozzanataira hívta fel a figyelmet a második világháború alatti Bánátban.

A konferencia második részében a kutatók a pártállami évek-től napjainkig vizsgálták meg az ifjúság helyzetét a Kárpát-medencében. Czáboczký Szabolcs ugyancsak az ELTE-ről érkezett a rendezvényre. Előadásában a csehszlovákiai magyar ifjúsági klub-

mozgalom kialakulásáról beszélt 1957 és 1967 között. Takács Kitti szintén az Eötvös Lóránd Tudományegyetem hallgatójaként adott elő Magyar fiatalként Moszkvában – az emigráció lehetőségei és nehézségei címmel. Tóth Eszter Zsófia a Mediaworks munkatársaként az 1980-as évek fiatalságáról beszélt a Besúgó című sorozat kapcsán. Morvai Tünde pedig a Magyar Tudományos Akadémia Határon Túli Magyar Titkárságának vezetőjeként érkezett a rendezvényre, s az Edu Uni kutatásról tartott beszámolót, amely a szlovákiai magyar egyetemisták helyzetképét mutatta be. Végül Pató Viktória Lilla, a Nemzeti Közszerződési Egyetem doktorandusza a 2022-es esztendőről beszélt, amely az ifjúság európai éve volt.

A színes előadásokat tartalmazó vita követte, amelyen belül a közönség soraiból számos kérdés érkezett az előadókhöz. Minde mellett egy olyan belső műhelyvita is kibontakozott a prezentációkat követően, amelyen során szintén értékes kérdésekről, illetve a kutatások jövőbeli irányairól is szó esett.

A zárszóban Bencze Dávid, a TéKa alelnöke kiemelte, hogy „azért is kulcsfontosságú az ilyen jellegű konferenciák megszervezése, mivel a fiataloknak szükségük van a tudományos kutatásaik bemutatását követő visszacsatolásokra”.

A konferencia-előadásokból egy absztraktkötetet is kiadtunk, amely a prezentációk összegzését tartalmazza. A kiadvány letölthető a TéKa weboldaláról:

https://www.te-ka.sk/wp-content/uploads/2023/03/Teljes_absztraktkötet_2022.pdf

A TÉKA TÁRSULÁS FIATAL KUTATÓI KONFERENCIÁT
SZERVEZ, AMELYNEK TÉMÁJA:

IFJÚSÁGI ÚTKERESÉSEK A KÁRPÁT-MEDENCÉBEN A 20. SZÁZADTÓL NAPJAINKIG.

HELYSZÍN: MTA DOMUS VENDÉGHÁZ, ABONYI U. 10.,

BUDAPEST 1146

IDŐPONT: 2022. JÚNIUS 22.

INNOVÁCIÓS ÉS TECHNOLÓGIAI
MINISZTERIUM

impulzus

IFJÚSÁGI ÚTKERESÉSEK A KÁRPÁT-MEDENCÉBEN A 20. SZÁZADTÓL NAPJAINKIG.

Megnyitó: 10:00 – Bajcsi Ildikó (TéKa, elnök)

Két világháború közötti időszak

Bajcsi Ildikó (Clio Intézet) – Magyar ifjúsági mozgalmak a két háború közötti Csehszlovákiában

Kurilla Benjámín (Trianon Múzeum) – Cserkészek a „magyar ügy” szolgálatában, London 1929.

Főcze János (MNL OL) – A madoszosok. Kisebbségi generációs csoportosulás vagy Moszkva trójai falova?

Molnár Csongor (ELTE) – Budapesti látogatás. Oktatás- és ifjúságpolitika sajátos mozzanatai a második világháború alatti Bánátban.

Vita: 11: 00 – 11: 30

Ebéd: 11: 30 – 12: 30

Pártállami évektől napjainkig

Czaboczy Szabolcs (ELTE) – A csehszlovákiai magyar ifjúsági klubmozgalom kialakulása (1957 – 1967)

Takács Kitti (ELTE) – Magyar fiatalként Moszkvában – az emigráció lehetőségei és nehézségei

Tóth Eszter Zsófia (Mediaworks) – Az 1980-as évek fiatalsága a Besűgő sorozat kapcsán

Morvai Tünde (MTA) – Az EDU UNI kutatás és egyívású társai

Pató Viktória Lilla (NKE) – 2022 az ifjúság európai éve

Vita: 14: 00 – 14: 30

Zárszó: 14: 30 – Bencze Dávid (TéKa, alelnök)

Helyszín: MTA Domus
Vendégház, Abonyi u.
10., Budapest 1146
Időpont: 2022. június 22.

INNOVÁCIÓS ÉS TECHNOLÓGIAI
MINISZTERIUM

Bajcsi Ildikó

Tudománynépszerűsítés a felvidéki fiatalok körében

A világvjárvány korlátozásokkal teli időszakát követő évben, vagyis 2022-ben a TéKa legfontosabb partnerével, az Impulzussal együttműködésben szervezte meg tudománynépszerűsítő előadásait Komáromban.

Ide tartozott az Esterházy Jánosról tartott beszélgetésünk májusban. A kerekasztal-beszélgetésen Molnár Imre és Szarka László történészek fejtették ki véleményüket Esterházy személyéről, akinek a szlovákiai magyarság számára szimbolikus jelentősége van. A TéKa vezetőjeként úgy vélem, hogy a felvidéki fiatalok számára különösen fontos, hogy bemutassuk ezeknek a mintaadó történeti személyeknek az életét, akik példájukkal egyfajta eligazítást adhatnak a kisebbségi értelmiség számára. Ezért is tartottam fontosnak, hogy Alapy Gáspárról is szervezzünk egy kerekasztal-beszélgetést, ahol az egykori komáromi polgármester tevékenységén túl rámutattunk közösségi szolgálata jelentőségére. Erre a beszélgetésre a Csemadokban került sor 2022. november 2-án. Szintén Komáromban szerveztük meg az 1956-os forradalom emlékére a Selye János Egyetem hallgatóinak azt az előadást, amelyet Tóth Eszter Zsófia történész, társadalomkutató tartott.

Bencze Dávid

Esterházy János emlékezete

*Kerekasztal-beszélgetés a csehszlovákiai magyarság
„mártír politikusáról”*

2022. május 17-én a révkomáromi Szinnyei József Könyvtárban került megrendezésre az a tudománynpszerűsítő előadásunk, ahol az országos viszonylatban is talán a legkényesebb kérdést boncolgattuk. Ki volt Esterházy János, és hogyan kell hozzá viszonyulni – így szólt a központi kérdés a felvidéki politikus emlékezetét boncolgató előadás fő kérdése. Az eseményt Bajcsi Ildikó a Téka és az Impulzus Társulás elnöke nyitotta meg, majd a beszélgetőpartnerekkel, Molnár Imrével és Szarka László történészekkel Bencze Dávid beszélgetett.

A nagy népszerűségnek örvendő pódiumbeszélgetés során már az elején konszenzus született abban a kérdésben, hogy Esterházy az egyik legfontosabb személyisége a szlovákiai magyarság 20. századi történelmének, és életútja napjainkig komoly vitákat generál. Hiszen, ahogy Molnár Imre is hangsúlyozta, Esterházyra sokféleképpen tekinthetünk. Értelmezhetjük őt egy embermentő politikusként, a magyar–szlovák megbékélés prófétájaként, de értékelhetjük őt a szülőföldhöz való hűség mintaképeként is. Mindemellett az is megfogalmazódott a nyitógondolatok között, hogy Esterházy Jánosra sokféleképpen lehet tekinteni, de negligálni semmiképp nem lehet őt és szellemiségét.

Három-négy központi kérdés került a fókuszba első körben az előadók részéről. Szarka László gondolatmenetét a politikus életpályájának kezdeteivel nyitotta, kiemelte, hogy Esterházy az első csehszlovák kormány „demokratikus” keretei között nőtt fel, amely időszak kisebbségellenes intézkedései a politikai élet felé terelték. A kisebbségi sorsra jutott felvidéki magyarság jogaiért harcolt elsősorban, ám a pártjában (Országos Keresztényszocialista Párt) egyaránt érvényesült a keresztényszocialista elv, a szlovák

autonómia, és a kisebbségi lakosság jogi és nyelvi egyenjogúsága. Hivatalosan nem etnikai alapokon szerveződött a párt, hanem Szlovákia őslakosságát (magyarokat, szlovákokat, németeket) igyekezett megszólítani. Ezek mellett szüntelenül hangoztatta a szlovák és magyar nép sorsközösségének tényét. A történészek beszélgetéséből az is kiderült, hogy Esterházy személyes drámaként élte meg, hogy az 1938-as komáromi tárgyalások alkalmával nem engedték tárgyalóasztalhoz. Ennek ellensúlyozásaképpen Esterházy maradt az autonóm Szlovákiában.

A másik témafelvetés a zsidókérdés kapcsán fókuszált Esterházy szerepére. Az előadók egyértelműen kijelentették, hogy semmiképpen nem volt a mai értelemben antiszemita. Ezt mi sem bizonyítja jobban, minthogy birtokainak egy részét egy zsidó család bérelte, amelynek tagjai közül többeket meg is mentett a holokausztól. Ezenkívül az előadók kiemelték azt az ominózus pillanatot, amikor a szlovák parlamenten belül a többséggel szemben Esterházy nem szavazta meg a szlovákiai zsidók deportálására tett javaslatot 1942-ben. Mindemellett Esterházy levélben értesítette Martin Sokolt, a szlovák parlament elnökét, hogy nemmel fog szavazni a zsidók elhurcolása kérdésében.

A beszélgetés harmadik része a 12 év politikai munkásságot követő 12 év meghurcoltatása volt. Bár az 1944/45-ös év fordulóján már tudta, ha szülőföldjén marad, a rabságot választja a szabadság helyett, bebörtönzése koholt vádak alapján történt. Említésre kerültek Esterházy János rabtársainak visszaemlékezései is. A szemtanúk, gyakorlatilag magasztosan beszéltek Esterházyról.

A beszélgetés végéhez érve felmerült a kérdés, hogy Esterházyt tekinthetjük-e vértanúnak, áldozatnak vagy mártírnak.

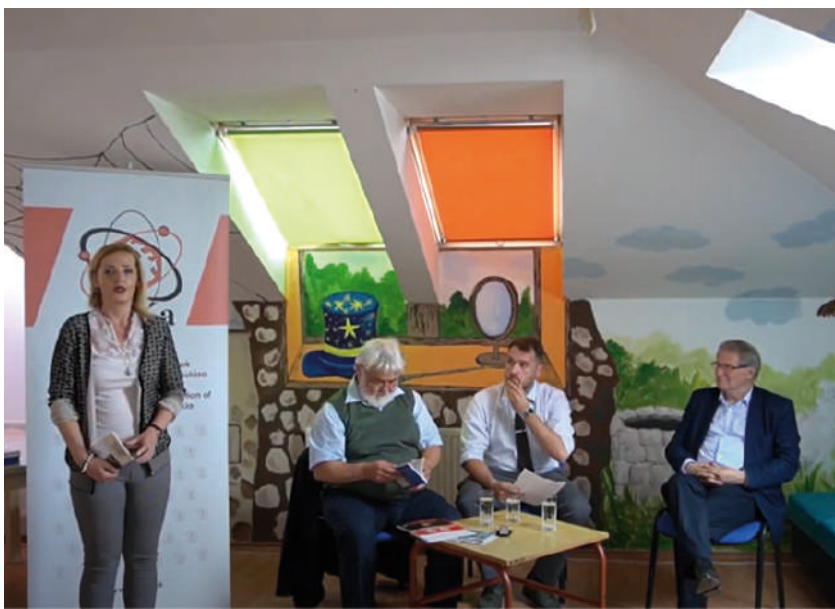
Molnár Imre hangsúlyozta, hogy ő nem vált áldozattá, hanem önként vállalta az áldozathozatalt. Bár nem tudta, mi lesz a végkimenetele, de magára vállalta saját maga és népe keresztjét. Molnár Imre megjegyezte, hogy Esterházy vizsgálatához a börtönévek előtti időszakból számos forrás áll a kutatók rendelkezésére. A

börtönévek idejéből viszont csak levelezésekre, illetve a korabeli szemtanúk beszámolóira támaszkodhatunk.

Szarka László azzal zárta a rendezvényt, hogy Esterházy egy olyan tehetséges felvidéki politikus, aki az értékek, és nem az érdekek mentén politizált. Ez pedig ritka jelenségnek számít a 20. századi kelet-közép-európai történelemben.

Az előadás felvétele YouTube-on megnézhető:

<https://www.youtube.com/watch?v=vO-gLa7HHNQ&t=2028s>

TéKa *impulzus*

ESTERHÁZY JÁNOS EMLEKEZETE

Vendégeink:
Molnár Imre (történész)
Szarka László (történész)

Moderátor:
Bencze Dávid
(történész doktorandusz)

Időpont: 2022. május 17. kedd,
17:00
Helyszín: Szinyei József
Könyvtár, Revkomárom,
Nádor u. 1064/8.

MEGVALÓSULT A MAGYAR KORMÁNY
TÁMOGATÁSÁVAL

MINISZTERELNÖKSÉG
NEMZETPOLITIKAI ÁLLAMTITKARSÁG

BETHLEN GÁBOR
2022

Bajcsi Ildikó

Alapy Gáspár életútja és emlékezete

Kerekasztal-beszélgetés Komárom egykori polgármesteréről

„Én esküt tettem rá, hogy minden polgár ügyét egyformán szolgálom” címmel Alapy Gáspár, Komárom egykori polgármesterének az életútjáról emlékezett meg a TéKa az Impulzus Társulással, illetve a Csemadokkal együttműködésben. A tudománynpszerűsítő kerekasztal-beszélgetésre 2022. november 2-án 17 órától került sor a komáromi Csemadok épületében. A rendezvény vendége volt a dél-komáromi Klapka Múzeum igazgatója, Szamadó Emese. Ezenkívül Bajcsi Ildikó, a Clio Intézet történésze is aktívan bekapcsolódott a beszélgetésbe. A moderátor szerepét pedig Bencze Dávid vállalta, aki igyekezett Alapy életének az izgalmasabb, a nagyközönség által kevésbé ismert eseményeire fókuszálni. A beszélgetés kezdetén Bajcsi Ildikó felhívta a figyelmet a siker fogalmának a képlékenységre. Mindemellett kiemelte, hogy Alapy Gáspár több értelemben is sikeres polgármester volt, amelyet nemcsak városfejlesztései igazolnak, de a második világháború idején mutatott emberséges magatartása is.

Szamadó Emese Alapy Gáspárnak a dél-komáromi polgármesteri időszakáról beszélt, amely periódusban a jobb parti városrész szinte teljes egészében kiépült. Szó esett a polgármester konkrét fejlesztéseiről: a két templom, illetve két imaház és három iskola mellett a városháza, a pénzügyi palota, a rendőrségi székház, az adóhivatal és a pénzügyi laktanya, valamint a vasutas-lakótelep és a strandfürdő megépüléséről.

Bajcsi Ildikó a városvezető 1938-as első bécsi döntést követő tevékenységéről beszélt. Alapy ugyanis 1939. július 15-től a közigazgatásilag egyesült két Komáromnak a polgármestere lett. Bajcsi szerint a polgármester gyorsan tudatosította, hogy komoly kihívásokkal szembesült a bal parti városrész átvételkor. Észak-Komárom fejlődése ugyanis eltérően alakult a déli résztől:

a gyárakat leépítették, a városnak magas tartozása volt, a munkanélküliség pedig szintén komoly méreteket öltött. Alapy ezzel együtt komoly érdemeket szerzett a bal parti Komárom fejlesztése terén is: új postapalotát építtetett, iskolákat fejlesztett, felállította a tűzoltóságot, emellett pedig bővült a rászorultakról gondoskodó szociális ellátás.

Az előadáson szó esett a korabeli „zsidókérdésről”, amely kapcsán szintén megmutatkozott Alapy embersége. Az előadók azt is kiemelték, hogy nem lehet eltitkolni Alapynak a szándékát a harmadik zsidótörvény beiktatására, hiszen másokkal egyetemben ő is az új rendelkezésektől várta a gazdasági helyzet javulását és a stróman-probléma megoldását. Komárom egykori keresztény-konzervatív polgármestere ugyanakkor a német megszállást követően minden alkalmat megragadott a zsidóság megsegítésére. 1944-ben a gettó felállítása helyett mindössze bizonyos utcák kijelölését javasolta „zsidó övezetként”. A helyi zsidó üzleteket pedig bezáratta, ezáltal kívánta megmenteni azokat a fosztogatásoktól.

Az előadáson Számadó Emese hangsúlyozta, hogy Alapy fenti magatartásával kivívta a nyilasok nemtetszését. Miután a polgármester nyugdíjba ment, régi nyilas ellenlábásainak, Wojtiwicznak és fiának (ez utóbbi egyébként ekkor Komárom vármegye főispánja is lett) célpontjává vált. Ők előbb az ún. hús- és zsírpanambotrányba keverték bele Alapyt, majd más városvezetőkkel együtt a Monostori, illetve a Csillagerődbe, végül pedig Dachauba hurcoltatták az egykori polgármestert.

A történészek között mind a mai napig nincsen konszenzus abban, hogy a cukorbetegségben szenvedő Alapy a dachauai koncentrációs tábor foglyaként halt-e meg, vagy már útközben, a vonaton érte utol a halál. Ezzel kapcsolatban a kerekasztal beszélgetésen is egy kisebb vita bontakozott ki, amelybe a közönség is bekapcsolódott.

Az előadás felvétele YouTube-on megnézhető:

<https://www.youtube.com/watch?v=xqj1zHoEGBg&t=806s>

impulzus

**„ÉN ESKÜT TETTEM RÁ,
HOGY MINDEN POLGÁR
ÜGYÉT EGYFORMÁN
SZOLGÁLOM.”**

ALAPY GÁSPÁR ÉLETÚTJA ÉS
EMLÉKEZETE
(KEREKASZTAL BESZÉLGETÉS)

**HELYSZÍN: CSEMADOK, KOMÁROM,
KOSSUTH TÉR 3.**
IDŐPONT: 2022. NOVEMBER 2., 17.00

Résztevők: Bajcsi Ildikó (Clio Intézet)
Pokornyi Gábor (Klapka György Múzeum)
Számadó Emese (Klapka György Múzeum)
Vanya Péter (Duna Menti Múzeum)

Moderátor: Bencze Dávid

MÉGNÁLÓDOTT A MAGYAR KORMÁNY
TÁMOGATÁSÁVAL

MINISZTERI KÖZTITKÖSÉG
SZABAD FŐVÁROSI ELNÖKSÉGI KÖZPONT

Tóth Eszter Zsófia

Az 1956-os forradalom hatása a Felvidéken, hazaszeretet és nemzeti identitás

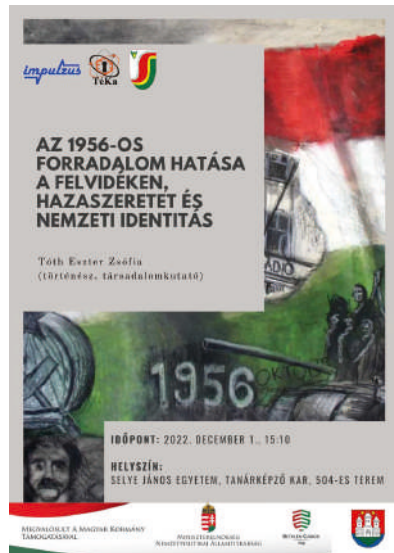
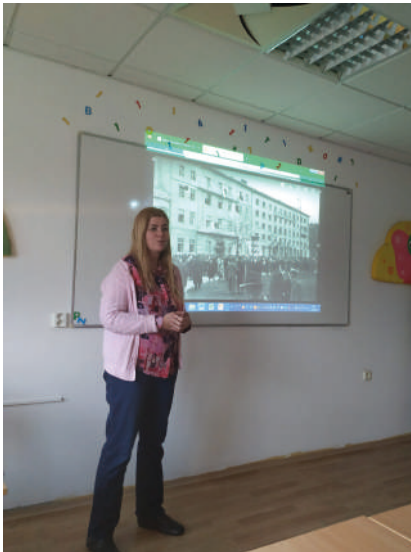
2022. december 1-jén a Selye János Egyetem Tanárképző Karán délután három órától a TéKa és az Impulzus szervezésében került sora arra a rendhagyó előadásra, amelyet Tóth Eszter Zsófia történész és társadalomkutató tartott a komáromi Selye János Egyetem hallgatói számára az 1956-os forradalom eseményeiről.

A történész röviden áttekintette, hogy az 1956-os forradalom milyen hatással volt a Felvidéke és hangsúlyozta, hogy a megtorlás során elsősorban az iskolai megtorlás módszerét alkalmazták, mely viszonylag feltáratlan területe a kutatásoknak ma is. Az eddigi kutatási eredmények közül kiemelte, hogy az 1956 a Felvidéken című film hitelesen ábrázolja a forradalmi eseményeket. Az 1956-os forradalom fő üzenete ugyanis a diktatúra legyőzése, a szabadság megélése, küzdelem a többpártrendszerért és az ország függetlenségéért. Azokban a napokban ismeretlen emberek bozultak egymás nyakába, ölelkeztek össze.

A kutató, aki saját kutatási eredményeit ismertette, 1995 óta kutatja az 1956-os forradalom eseményeit. Eleinte a Belügyminisztérium irattárában folytatott kutatásokat, majd a Történeti Hivatalban és az Állambiztonsági Levéltárban, ahol jelenleg is kutatja az 1956-os fegyveres forradalmárok történetét. Kutatásai során külön foglalkozott a nők 1956-os részvételével, nemcsak fegyveres forradalmárként, hanem ápolónőként is. Beszélt az 1956-os mindennapi megéléstörténetekről is. Felidézett olyan érdekességeket is, amelyek által megtudhattuk, hogyan sikerült Simonek Lukács forradalmárnak megúszni az 1956 utáni megtorlását (éveket töltött el egy veremben). Beszélt arról is, hogyan szövődtek szerelmek az 1956-os forradalomban. Bárány János, a Tompa utcai fegyveresek parancsnoka a forradalom napjaiban ismerkedett meg Hajnal Klárával, akivel aztán együtt próbáltak nyugatra szökni sajnos si-

kertelenül. Amikor a fiút börtönbe vetették, majd halálra ítélték, a lány mindvégig hűségesen kitartott mellette.

Összegzésként Márai Sándor sorait idézte: „Egy nép kiáltott, aztán csend lett”. E kiáltás és az utána következő csönd szimbolizálja legjobban az 1956-os forradalmat az előadó szerint. Az egyetemisták érdeklődését jól mutatta, hogy az előadást követően számos kérdés merült fel.

A TéKa 2022. évi értékelése és jövőképe

A TéKa Társulás számára 2022. év – a többi szlovákiai magyar civil szervezethez hasonlóan – a Covid19 járványt követően az „újrakezdés” évét jelentette. Ebben az évben ismét meg tudtuk szervezni azokat a személyes találkozókat, amelyekre a korlátozások miatt nem kerülhetett sor a megelőző időszakban. Mindemellett sikerült nagyobb mértékben bevonni azokat az érdeklődőket, akikkel az elmúlt években csupán online módon tudtuk tartani a kapcsolatot. A szervezet új lendületét az is jól jelzi, hogy idén friss tagokkal bővült csapatunk, a vezetőségbe pedig szintén új fiatalokat csatlakoztattunk be. 2022-ben szakmai partnereinket is bővítettük, hiszen bekapcsolódtunk a Magyar Ifjúsági Konferencia működésébe. Az év során elért eredményeinkkel így több szempontból is elégedettek vagyunk. Összességében három tudománynépszerűsítő előadást, a szlovákiai magyarok felsőoktatását bemutató beszélgetést, TDK-népszerűsítő estet, illetve egy nemzetközi konferenciát is szerveztünk a felvidéki ifjúság számára. Így a szervezet a tehetséggondozás, a tudománynépszerűsítés és a kapcsolatépítés terén kijelölt céljait egyaránt jól teljesítette.

A 2023. évben az előzőekhez hasonló célok mentén számos feladat áll előttünk. Nagyon fontosnak véljük előző tapasztalataink beépítését jövőterveinkbe. Nagy hangsúlyt fektetünk a TéKa kapcsolatainak bővítésére, illetve újabb kapcsolatok kijelölésére. Ezáltal pedig remélhetőleg egyre sokrétűbb feladatok ellátására is lehetőség nyílik, amelyek által szélesebb keretek között tudjuk fejleszteni a szlovákiai magyar fiatalok szakmai tudását, hatékonyabban tudjuk ellátni a tehetséggondozás terén kijelölt feladatainkat, valamint folyamatosan bővíthetjük kapcsolati hálónkat a Kárpát-medencén belül és azon kívül is.

Doktoranduszszervezetként mi is nagy felelősséggel tartozunk azon fiatalok irányába, akik a jövő értelmiségének számítanak a

szlovákiai magyar térben. A kisebbségi ifjúság körében vállalt tudományos és kulturális feladataink ugyanis nemcsak a szakmai előrelépés tekintetében fontosak, de nemzeti identitásunk megerősítésében is kiemelt szerepet játszanak.

2022. december 18. Komárom

Dr. Bajcsi Ildikó
TéKa
elnök

TéKa ÉVKÖNYV 2022

